

Udgifter til Udvidelser eller Forbedringer, samt Værdien af de Forbedringer, der er tilført Bruget ved Brugernes Arbejde eller Kapitalanbringelse.“ Denne Bestemmelse om Forkøbsret for Staten til disse Brug er i den foreliggende Affattelse uklar, og jeg henstiller til den højtærede Landbrugsminister og det kommende Udvalg at overveje, om ikke en Affattelse, der klarere udtrykker, hvad man tilsigter med denne Bestemmelse, kan formuleres. Erfaringerne paa dette Omraade viser, at denne Bestemmelse om Statens Forkøbsret i den foreliggende Affattelse er ubrugelig. Man er ikke helt klar over, om det vil betyde, at Staten, naar en Mand tilbyder sin Ejendom til Salg, da i Henhold til Lovens Bestemmelser har Ret til at sige: Saa tager vi den. I det praktiske Liv kan en saadan Opfattelse ikke gennemføres. Det vilde give et Usikkerhedsmoment i Besiddelsen, som hverken var tilraadeligt eller heldigt, og en saadan Bestemmelse maatte i hvert Fald ledsages af en tilsvarende Ret for vedkommende Ejer til at sige: Hvis ikke den Opgørelse over Erstatningen, som foretages i Henhold til Lovens Bestemmelser, tilfredsstiller mig, saa bliver jeg ved min Ejendom. Men Lovens Bestemmelser udtaler intet om disse Forhold. Dernæst tror jeg, at denne Bestemmelse vil vise sig at være overflødig i alle Tilfælde undtagen eet, nemlig hvor man af det offentlige Areal, som man erhverver fra Præstegaarde eller Lensjord eller ved Køb, kommer til at udstykke til Husmandsbrug.

Ved Jordstykker, der paa Grund af Forholdenes Udvikling i Samfundet kommer til at ligge paa Steder, hvor Byggegrundsværdier kan opstaa, efterhaanden som Udviklingen skrider frem, kommer man under denne Brugsform undertiden til at staa i det Forhold, at Brugsformen sikrer Husmanden efter Loven af 4. Oktober Ret til at besidde sit Husmandsbrug mod at forrente Jordværdien efter Landbrugsværdien og sidde som en lille Fideikommissbesidder, der er i Stand til paa Grund af sine Rettigheder at spærre for en sund og naturlig Udvikling af Bebyggelsen ved Trafikcentrer, der anlægges i Nærheden af hans Mark. Vi har strejfvist set, at noget saadant kunde forekomme, og jeg henstiller derfor til Overvejelse, om ikke Lovens Bestemmelser kunde ændres saaledes, at man klart udtrykte, hvad Forkøbsretten skal bruges til, og under hvilke Former og Vilkaar den skal bruges. I dette Tilfælde, hvor Almeninteresserne kræver en anden Anvendelse af den offentlige Jord, end den Landbruget med-

fører, maa vedkommende Bruger være klar paa, at det i Henhold til Lovens Bestemmelser kan komme dertil, at han mod fuld Erstatning for alt, hvad der i Paragraffen er anført, maa fravige sin Ejendom, fordi andre Hensyn fra Samfundets Side er stærkere end det Hensyn, som han ellers med Rette kan kræve, nemlig at han faar Lov til vedblivende at bo paa sit Husmandsbrug i en Stationsby og svare sin Landbrugsafgift uanset, hvad Udviklingen i Almindelighed kræver.

Dernæst vil jeg gerne knytte nogle Bemærkninger til 3die Stykke i § 8. For det første er Affattelsen her overmaade uklar, og vi er ogsaa overmaade betænkelige ved Bestemmelsen, fordi den knæsætter et helt nyt Princip i Statshusmandslovgivningen. Bestemmelsen lyder saaledes: „Ved Bruggets Overdragelse til anden Mand, det være sig Livsarving eller en anden, som kan komme i Betragtning i Henhold til Bestemmelserne i § 4, kan der tilstaa den nye Bruger Suppleringslaan indtil Forskellen mellem det resterende Laan og Bygningernes Værdi, fastsat efter foretagen Vurdering af den i § 4, 2det Stykke, nævnte Amtskommission.“ Hvad betyder denne Bestemmelse? Den betyder i Virkeligheden, at der stadig i de efter Loven af 4. Oktober 1919 oprettede Statshusmandsbrug kan gives nye Statslaan, hver Gang en kvalificeret Ansøger melder sig som Køber. Den betyder, at man ikke alene fæstner sin Opmærksomhed paa ved Statens Hjælp og Haandsrækning at oprette nye Brug for de Midler, man i saa Henseende kan afse, paa, at man stadig i størst mulig Udstrækning tilbyder den unge Landmand en Haandsrækning, mod at han skal udføre et Arbejde, der er af social Værdi for vort Folk. Han faar denne Haandsrækning fra Statens Side for at kunne bryde sig en Bane som selvstændig Jordbruger, for at tilføre Samfundet en Værdi bestaaende i dette, at der bliver et nyt Virkefelt for en dansk Familie ved det Arbejde, han udretter. Nu gaar man videre og siger: Her vil man lovgive for en ganske bestemt Klasse. Man vil tillade, at det Laan, der er nedskrevet, suppleres op, naar blot denne Opsupplering af Statslaanet tilkommer en kvalificeret Ansøger. Dette Princip kan jeg ikke give min Billigelse. Det vil derved altid komme til at bero paa et Skøn, hvorvidt en Borger er kvalificeret eller ikke. Jeg kan ikke se, med hvilken Ret en Tjenestekar kan forlange at opnaa en Særstilling i Belaaningsforholdet frem for en Gaardmandssøn, naar han ikke giver et Vederlag for den Statshjælp, han faar.